

Александар Поповић
Помоћник правобраниоца Републике Српске

СВЈЕТСКА ТРГОВИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА КАО МЕЂУНАРОДНА ОРГАНИЗАЦИЈА ОД ОПШТЕГ ЗНАЧАЈА ЗА РАЗВОЈ МЕЂУНАРОДНОГ ПОСЛОВНОГ ПРАВА

РЕЗИМЕ

Овај рад има за основни циљ да укаже на настанак СТО кроз мукотрпан процес одржавања читавог низа тзв. рунди преговора, почев од Дилонове рунде, затим Кенеди рунде, Токијске рунде, Уругвајске рунде, па све до тзв. Финалног акта Уругвајске рунде преговора и оснивања СТО, њене унутрашње структуре и органа.

Свјетска трговинска организација спада у ред међународних организација од општег значаја и има огроман значај за развој међународне трговине, а тиме и међународног пословног права. Настала је као производ убрзања процеса глобализације и проширивања домашаја начела слободе трговине на систем „слободније трговине“ са циљем даље интернационализације и либерализације бржег кретања роба, услуга и капитала уз постепено елиминисање нетарифних и постепено тарифних баријера.

Кључне ријечи: Свјетска трговинска организација, глобализација, рунде преговора и Финални акт.

УВОД

Свјетска трговинска организација (WTO: World Trade Organization) спада у ред тзв. универзалних међународних организација економског и трговинског карактера и једног од изузетно значајних субјеката међународног трговинског права уопште. Њен настанак је резултат убрзања процеса глобализације и проширивања домашаја начела слободе трговине на систем „слободније трговине“ који има за циљ даљу интернационализацију и либерализацију процеса у међународном протоку робе, услуга и капитала, елиминисањем нетарифних и постепено

тарифних баријера.¹ Основана је 1. јануара 1995. године као следбеник ГАТТ-а (General Agreement on Tariffs and Trade) и његовог Секретаријата. Ова организација је фокусирана на дискусије, преговоре и разрешење трговинских питања која обухватају робе, услуге и интелектуалну својину. Њене главне функције су: регулисање и примјена мултилатералних и плурилатералних трговинских споразума који су у њеном саставу, дјеловање као форума за мултилатералне трговинске преговоре (multilateral trade negotiations), тражење начина да се разријеше трговински спорови, праћење домаће трговинске политике и сарадња са осталим међународним институцијама укљученим у вођење глобалне економске политике.²

С обзиром на њен изузетан значај за развој међународног трговинског права и међународне трговине уопште, Свјетска трговинска организација је од самог свог настанка предмет интензивног и свеобухватног интересовања правника, економиста, теоретичара, међународних односа, социолога, свих других који се баве процесом глобализације и његовим манифестацијама.³

Сједиште организације је у Женеви, а укупно броји 153 државе чланице⁴ које покривају преко 97% свјетске трговине. Око 30 земаља, у које спада и БиХ, воде преговоре о свом будућем пуноправном чланству у ову организацију и имају статус посматрача. Ни Република Србија није члан ове међународне организације, иако преговоре о испуњавању одређених услова, који се нарочито односе на усаглашеност домаћег законодавства, али и друге услове, води од 2005. године. Од бивших југословенских република, републике Словенија и Хрватска су чланице ове међународне организације, као и свих 27 земаља чланица Европске уније.

Споразуми о стабилизацији и придруживању, које су потписале републике Србија и Босна и Херцеговина са земљама чланицама Европске уније, садрже одредбе Споразума о оснивању Свјетске трговинске организације и као такве су постале обавезујуће у примјени за ове две, као и друге земље Западног Балкана.⁵

¹ Александар Љ. Ђирић, Међународно трговинско право, Општи део, Центар за публикације Правног факултета у Нишу, 2010. година, стр. 278.

² Walter Goode, Dictionary of Trade Policy Terms, Fourth Edition, стр. 407.

³ Предраг Н. Цветковић, Увод у право Светске трговинске организације, Центар за публикације Правног факултета у Нишу, 2010. година, стр. 1.

⁴ http://hr.wikipedia.org/wiki/Svjetska_trgovinska_organizacija

⁵ Споразум о стабилизацији и придруживању су потписале Република Србија 29. априла 2008. године, а Босна и Херцеговина јуна мјесеца 2008. године.

2. НАСТАНАК *СТО*

Једна од идеја Конференције у Bretton Woods-у био је покушај стварања Међународне трговинске организације (ИТО – International Trade Organization) као специјализоване агенције Уједињених нација, путем које би се створила правила и начела међународне трговине. Представници држава на УН Конференцији у Хавани о трговини и запошљавању, 1948. године сложили су се око Повеље ИТО. Али, њену ратификацију је зауставио Конгрес САД-а, што је довело до пропасти ИТО као институције. Иницијални нацрт Повеље ИТО је био амбициозан, надилазио је правила свјетске трговинске дисциплине, будући да је предвиђао правила у подручјима запошљавања, међународних инвестиција, услуга, рестриктивне пословне праксе⁶, правила међународне трговине и питања трговине повезане са економским развојем. О свим овим предметима се интензивно преговарало у Хавани 1947. и 1948. године. На крају је постигнут компромис, али на штету Споразума који је имао мање „зуба“ него што би вољели његови заговорници. Једини дио који је преживио био је сет трговинских правила и царинских концесија, сада познат као ГАТТ, који се заснивао на поглављу о трговинској политици, али о којем се преговарало на паралелном колосјеку. Стога ИТО није никада стварно основана.⁷ Међутим, ова Конференција која је одржана у Bretton Woods-у 1944. године, познатија као Бретонвудска монетарна и финансијска конференција Уједињених нација, усвојила је Повељу о Свјетској банци (Међународна банка за реконструкцију и развој или IBRD – International Bank for Reconstruction and Development) и Међународном монетарном фонду (ММФ). Иако је 50 држава изразило намјеру за утемељење ИТО, само њих 23 су приступиле општем Споразуму о царинама и трговини (ГАТТ) у Женеви, што се практично сматра крајњим неуспјехом. ГАТТ је имао за циљ либерализацију и уклањање протекционистичких мјера у трговини робом, које су представљале оставштину 30-тих година XX вијека. Сам процес дораде овог Споразума неће бити нимало лак и једноставан и трајаће све до 1994. године.

2.1. Дилонова рунда преговора

Послије преговора одржаних у Хавани биће одржана пета рунда мултилатералних трговинских преговора у Женеви од 1960. до 1961.

⁶ http://hr.wikipedia.org/wiki/Svjetska_trgovinska_organizacija

⁷ Поближе видјети: као под бр. 2, стр. 207.

године у јавности познатија као Дилонова рунда (Dillon Round). Добила је име по Daglasu C. Dillonu (Douglass C. Dillon), тадашњем државном подсекретару САД-а, а највећи дио ове рунде преговора се односио на поновне преговоре о царинама као резултат оснивања Европске економске заједнице, њене заједничке спољне царине, мада је долазило и до општих царинских преговора. Домети ове рунде су били релативно мали и веома скромни. Наиме, размијењено је око 4.400 царинских концесија, у поређењу са око 45.000 током царинске конференције у Женеви 1947. године.⁸

Након тога, услиједиће Кенеди рунда од 1964. до 1967. године, Токијска рунда од 1973. до 1979. године и Уругвајска рунда преговора од 1986. до 1994. године, на којој ће ГАТТ прерасти у Свјетску трговинску организацију.

Формално утемељење WTO произашло је из Уругвајске рунде преговора, која је успјешно завршена Министарском конференцијом у Маракешу (Мароко) 1994. године. Декларацијом из Маракеша од 15. априла 1994. године, основана је Свјетска трговинска организација, као међународна организација која је у своју унутрашњу структуру уградилa дотадашњи Споразум о царинама и трговини, али и своју надлежност проширила на два друга, нова подручја – трговину услугама (GATS) и интелектуално власништво (TRIPS).

2.2. Кенеди рунда преговора

Ова шеста, тзв. Кенедијева рунда преговора је одржана од 1963. до 1967. године. Названа је по америчком предсједнику Џону Кенедију, у знак признања за његову подршку у преформулацији трговинског плана САД, што је довело до усвајања Закона о експанзији трговине 1962. године. Наиме, овим Законом се предсједнику дају до тада најшира овлашћења за вођење преговора, посебно имајући у виду чињеницу да је Дилонова рунда преговора прошла кроз мучан процес у којем је требало дати одговоре на изазове настале стварањем Европске економске заједнице и ЕФТА, као и повратком Европе на сцену значајних трговинских партнера. Иако не треба занемарити ни чињеницу високе стопе економског раста коју је почео да биљежи Јапан. Међутим, главни акценат ове рунде је ипак третирао однос између САД и Европске економске заједнице. У мају мјесецу 1962. године министри су се сложили о три преговарачка циља, који се првенствено односе на:

⁸ Поближе видјети: као под 2, стр. 103.

- а) мјере за експанзију трговине земаља у развоју, као средство за подстицање њиховог привредног развоја;
- б) смањивање или елиминација царина и осталих баријера у трговини;
- в) мјере за приступ тржиштима пољопривредних и осталих примарних производа.

Почетни циљ царинских преговора је био линеарно царинско смањење од 50% са најмањим бројем изузетака. На крају, резултат је био 35% смањења у царинским стопама, изузев на текстил, хемијске производе, челик и друге осјетљиве производе, плус по 15% до 18% смањења царина за пољопривредне и прехранбене производе. Укупно посматрано, резултати ове рунде преговора, нарочито у пољопривреди уопште, били су незадовољавајући, а највеће достигнуће је било усвајање Меморандума уз Споразум о основним елементима за преговоре о свјетском аранжману о житарицама, који је на крају прерастао у нови међународни Споразум о житарицама. Поред наведеног, значајан резултат Кенедијеве рунде је било и усвајање Кодекса о антидампингу, којим се дају прецизнија упутства за примјену члана VI ГАТТ-а. Међутим, и овај Кодекс је такође запао у потешкоће пред Конгресом САД-а, који га је спријечио да ступи на снагу како је њиме било предвиђено, тврдећи да су САД у потпуности усаглашене са новим Кодексом.

2.3. Токијска рунда преговора

Токијска рунда преговора је одржана у Токију од 1973. до 1979. године и на одређен начин представља наставак Кенеди рунде преговора. Најзначајнији резултати ове рунде преговора су постизање сагласности око шест кодекса о нецаринским мјерама (non-tariff measures), три секторска споразума и четири одлуке познате као оквирни споразуми (framework agreements). Најзначајнији кодекси ове конференције, односно рунде преговора су:

- а) *Споразум о техничким препрекама трговини*, познат као „Кодекс о стандардима“, којим се обезбјеђује да технички прописи, стандарди, тестирање и сертификати не постану препрека трговини;
- б) *Споразум о владиним набавкама*, којим се уводе недискриминација, конкуренција и транспарентност у владиним набавкама;
- в) *Споразум о тумачењу и примјени чланова VI, XVI и XXIII*, познат као „Кодекс о субвенцијама“, којим се постиже да субвенције не штете интересима других трговинских партнера;

- г) *Споразум о примјени члана VII*, познатог као „Кодекс о царинском вредновању“, којим се обезбјеђује правичан, јединствен и неутралан систем за вредновање робе у царинске сврхе;
- д) *Споразум о поступцима за издавање увозних дозвола*, којим се обезбјеђује да захтјеви за добијање увозних дозвола не представљају сами по себи препреке трговини, и
- ђ) *Споразум о примјени члана VI*, познат као „Кодекс о антидампингу“, ревидирана верзија „Кодекса о антидампингу“ преговараног током Кенедијеве рунде (Kennedy Round).

У најзначајније споразуме ове Конференције спадају:

- а) *Споразум о говеђем месу* којим се обезбјеђује ширење, либерализација и стабилизација трговине месом и живом стоком;
- б) *Међународни споразум о мљекарству*, са истим циљевима оријентисаним на свјетску трговину млијеком, и
- в) *Споразум о трговини цивилним ваздухопловима* (Agreement on Trade in Civil Aircraft), којим се укидају царинске дажбине на цивилне ваздухоплове и њихове компоненте.

Донесене су и четири одлуке које су се односиле на посебан третман за земље у развоју, увођење трговинских мјера у платнобилансне сврхе, већу флексибилност за земље у развоју код коришћења трговинских мјера у развојне сврхе и договора око унапређења мјера у рјешавању спорова.⁹

2.4. Уругвајска рунда преговора

Уругвајска рунда преговора је започела у Пунта дел Естеу, у Уругвају 25. септембра 1986. године, окончана је у Женеви 15. децембра 1993. године, а коначни Споразум је потписан у Маракешу – Мароко 15. априла 1994. године. Били су то посљедњи и вјероватно најдужи трговински преговори до тада одржани. Преговори су уз повремено драматичан ток често пута прекидани. Разлоге овако дугих, напорних и повремено потпуно неизвјесних преговора, требало би тражити у врло широком кругу питања о којима се расправљало, али и у врло супротстављеним интересима, како између земаља у развоју и развијених земаља чланица, тако и у оквиру развијених земаља. На дневном реду су били готово сви аспекти свјетске трговине: царине, нецаринске

---

⁹ Пближе видјети: као под 2.

баријере, производи из природних ресурса, текстил и одјећа, пољопривредни производи, тропски производи, преиспитивање појединих чланова ГАТТ-а, правила Токијске рунде, антидампинг, субвенције, интелектуална својина, инвестиционе мјере, рјешавање спорова, ГАТТ систем и услуге. Практично, расправљало се од трговине четкицама за зубе до луксузних јахти, и од банкарства до телекомуникација.¹⁰

Двије године након почетка рада и бројних проблема који су пратили ову рунду преговора, министри држава чланица су на састанку који је одржан 1988. године у Монтреалу успјели да се споразумију у неким питањима, као што су нпр. Концесије за приступ тржишту тропских производа, са циљем да се помогне земљама у развоју, као и у погледу система рјешавања спорова и механизму преиспитивања трговинских политика држава чланица. Као највећи проблем појавило се питање регулисања свјетске трговине пољопривредним производима. Након 1990. године криза у преговорима је достигла врхунац и неки су је с правом називали „црним периодом“ у преговорима.¹¹ Нарочита неслагања су испољавана између САД и тадашње Европске економске заједнице у вези трговине пољопривредним производима, регулисања услуга, услова приступа тржишту, антидампинг правила и оснивања нових институција. У току 1992. године САД и Европска заједница су постигле компромис (тзв. Споразум Блорове куће, Blair House accord), чиме су преговарачи били охрабрени за напредак и по другим питањима. Већ сљедеће 1993. године, „четворка“: САД, Европска унија, Јапан и Канада су објелоданиле напредак у преговорима у вези царина и односних питања, а на састанку који је одржан 15. децембра исте године у Женеви, коначно су ријешена и сва појединачна питања. Тиме су на путу од Пунта дел Есте преко Монтреала, Женеве, Брисела, поново Женеве, Вашингтона, Токија и по трећи пут Женеве, биле савладане све препреке. Захваљујући томе су министри 125 земаља учесница на састанку који је одржан 15. априла 1994. године у мароканском граду Маракешу могли да потпишу Финални споразум (акт) о окончању

¹⁰ Витомир Г. Поповић и Радован Д. Вукадиновић, Међународно пословно право, општи део, Бања Лука – Крагујевац, 2005. година, стр. 133.

¹¹ Поближе видјети: као под 10.

Уругвајске рунде преговора и о стварању нове Свјетске трговинске организације.¹²

Да се ради о доиста великом документу говори чињеница да је Финални акт садржан у материјалима на око 550 страница, резултати Уругвајске рунде преговора на преко 30.000 страница, од чега Споразум о оснивању Свјетске трговинске организације има око 430 страница.

2.5. Финални акт Уругвајске рунде преговора - садржај и карактер

Најважнији резултат Уругвајске рунде преговора представља Споразум о оснивању Свјетске трговинске организације (Agreement Establishing The World Trade Organization), који је њен конститутивни акт. Финални акт је потписало 111 земаља, док су Споразум о успостављању СТО потписале 104 земље. Већ почетком 1995. године Споразум је ратификовало преко 80 земаља. Међу њима су биле: САД, Европска унија, Јапан и Канада. Учешће ових земаља у укупној свјетској трговини робе и услуга достиже око 90%.¹³

Финални акт садржи правне текстове постигнутих споразума у којима су представљени резултати Уругвајске рунде преговора, као и текстове министарских одлука и декларација о тумачењу појединих одредби неких споразума. У питању је 16 споразума, један протокол, двије одлуке и једно тумачење, и то:

1. Споразум о оснивању Свјетске трговинске организације;
2. Општи споразум о царинама и трговини – ГАТТ–1994;
3. Протокол Уругвајске рунде уз ГАТТ–1994;
4. Споразум о пољопривреди;
5. Споразум о санитарним и фитосанитарним мјерама;
6. Одлука о мјерама које се односе на могућа негативна дејства реформи програма најмање развијених и нето у храни увозних земаља у развоју;
7. Споразум о текстилу и одјећи;
8. Споразум о техничким баријерама у трговини;
9. Споразум о инвестиционим мјерама које се односе на трговину;

---

¹² Витомир Г. Поповић и Радован Д. Вукадиновић, Међународно пословно право, општи део, Бања Лука – Крагујевац, 2005. година, стр. 134.

¹³ Александар Љ. Ћирић, Међународно трговинско право, општи део, Центар за публикације Правног факултета у Нишу, 2010. година, стр. 282.

10. Споразум о имплементацији члана VI (антидампинг);
11. Споразум о имплементацији члана VII (одређивање царинске вриједности);
12. Споразум о прегледу прије укрцавања;
13. Споразум о правилима поријекла;
14. Споразум о поступку издавања увозних дозвола;
15. Споразум о субвенцијама и компензаторним мјерама;
16. Споразум о заштитним клаузулама;
17. Општи Споразум о трговини услугама;
18. Споразум о трговинским аспектима права интелектуалне својине;
19. Тумачење правила и поступка о рјешавању спорова;
20. Одлука о остваривању складније глобалне економске политике.

Иако сви споразуми имају велики значај за настанак и рад ове међународне мултилатералне организације, тако посебно мјесто заузимају: Споразум о оснивању Свјетске трговинске организације, Општи споразум о царинама и трговини – ГАТТ–1994, Споразум о пољопривредним производима, Општи споразум о трговини услугама, Споразум о трговинским аспектима права интелектуалне својине.

3. СПОРАЗУМ О ОСНИВАЊУ СТО И ЊЕГОВ САДРЖАЈ

Највећи резултат Уругвајске рунде, али и један од најзначајнијих споразума који чине Финални акт ове рунде преговора представља Споразум о оснивању Свјетске трговинске организације. Ради се о мултилатералној и међувладиној трговинској организацији, универзалног карактера, која је почела са радом јануара мјесеца 1995. године. Њен основни циљ је да у складу са усвојеним принципима, кроз „заједнички институционални оквир“, олакша и помогне одвијање међународне трговине између држава чланица у материји на које се односе споразуми и прикључени правни инструменти који су укључени у анексе, као и да организује трговинске преговоре и рјешава трговинске спорове између држава чланица и сарађује се другим међународним организацијама које су укључене у формулисање и спровођење глобалне економске политике. У општем смислу ријечи, СТО има задатак да омогући спровођење и управљање циљевима који су постављени овим Споразумом и мултилатералним трговинским споразумима. Сам Спо-

разум о оснивању СТО се састоји од преамбуле, шеснаест чланова и четири анекса. Према члану III овог Споразума, основни циљеви, односно задатак Свјетске трговинске организације је да олакша примјену, провођење и остваривање те проширење циљева Споразума као и Мултилатералних трговинских споразума, као и да осигура оквир потребан за примјену, спровођење и остварење Плурилатералних трговинских споразума.¹⁴

Први анекс Споразума о оснивању Свјетске трговинске организације чини Мултилатерални споразум о трговини робом, који обухвата:

- ГАТТ 1994;
- Споразум о пољопривреди;
- Споразум о примјени санитарних и фитосанитарних мјера;
- Споразум о текстилу и одјећи;
- Споразум о техничким баријерама у трговини;
- Споразум о трговинским инвестиционим мјерама;
- Споразум о спровођењу члана VI ГАТТ-1994;
- Споразум о спровођењу члана VII ГАТТ-1994;
- Споразум о надзору прије испоруке;
- Споразум о поријеклу робе;
- Споразум о поступку издавања увозних дозвола;
- Споразум о субвенцијама и компензаторним мјерама;
- Споразум о заштитним клаузулама;
- Општи Споразум о трговини услугама, и
- Споразум о трговинским аспектима трговине правима интелектуалне својине.

У другом анексу су дата Правила и поступак за рјешавање сукоба између држава чланица.

Садржину трећег анекса чине Правила којима је регулисан механизам за усклађивање националних трговинских политика.

У четвртом анексу су дати тзв. Плуралитетни трговински аранжмани, који представљају правни основу за закључење будућих посебних споразума између држава чланица.

---

¹⁴ Поближе видјети: члан III Споразума о оснивању Свјетске трговинске организације.

4. УНУТРАШЊА СТРУКТУРА – ОРГАНИ СТО

Унутрашња структура Свјетске трговинске организације је утврђена чланом IV Споразума о оснивању Свјетске трговинске организације. У статусном и организационом смислу СТО представља међународну организацију сталног карактера, са својством правног лица и са свим припадајућим атрибутима. Органи ове организације, преко којих она обавља своје активности су: Министарска конференција, Генерални Савјет, помоћна тијела и комитети и Секретаријат.

Министарска конференција је састављена од представника свих земаља чланица, која се састаје најмање једном у двије године. Она извршава задатке Свјетске трговинске организације и покреће потребне поступке за њихово извршење. Овлашћена је да, на захтјев земље чланице, одлучује о свим питањима обухваћеним било којим од Мултилатералних трговинских споразума, на начин усклађен посебним правилима о одлучивању изнесеним у Споразуму о оснивању Свјетске трговинске организације или одговарајућем Мултилатералном трговинском споразуму.¹⁵

У међувремену, након ступања на снагу Споразума о СТО, Министарска конференција је основала више одбора, као што су: Одбор за трговину и развој, Одбор за рестрикције у погледу баланса плаћања, Одбор за буџет, финансије и администрацију и Одбор за трговину и животну средину.

Задатак је Одбора за трговину и развој да повремено изврши преглед посебних одредби Мултилатералног трговинског споразума, које иду у корист недовољно развијеним земљама Чланицама и да о потреби предузимања одговарајућих акција обавијести Генерални Савјет. Представници свих Чланица су позвани да буду чланови одбора.

Генерални Савјет је тијело састављено од представника свих земаља чланица, који се састаје по потреби. Он проводи задатке Министарске конференције у раздобљима између њених састанака, као и друге задатке из дјелокурга предвиђеним Споразумом о оснивању СТО. Надлежан је да надгледа спровођење споразума и министарских одлука и да ради као орган за рјешавање трговинских спорова (Dispute Settlement Body), као и да преиспитује трговинске политике држава чланица. Генералном Савјету помажу помоћна тијела, као што су:

¹⁵ Пближе видјети: члан 4 тачка 1 Споразума, Резултати Уругвајске рунде мултилатералних преговора о трговини, Министарство вањске трговине и економских односа БиХ, Сарајево 2002. година, стр. 7.

Савјет за робу, Савјет за услуге и Савјет за интелектуалну својину. И ова тијела могу основати себи помоћна тијела, односно комитете.

Административне и друге помоћне послове обавља Секретаријат на чијем се челу налази генерални директор. Генералног директора именује Министарска конференција, а његова овлашћења, обавезе, услови службе и трајање мандата уређују се посебним правилником кога она доноси.

Одговорности Генералног директора и особља Секретаријата су искључиво међународне природе. Ни Генерални директор, ни особље Секретаријата не смију при обављању својих задатака тражити ни прихватати упуте од било које владе или неког другог тијела власти изван Свјетске трговинске организације и уздржаће се од било које радње која би могла негативно утицати на њихов статус међународних службеника. И Чланице Свјетске трговинске организације су позване да поштују међународну природу задатака генералног директора и особља Секретаријата и уздржаће се било каквог утицања на начин обављања њихових задатака. Генерални директор предлаже процјену годишњег буџета и финансијски извјештај Одбору Свјетске трговинске организације за буџет, финансије и управу, који га треба размотрити и представити у форми препоруке Генералном Савјету.

Од савјета, које је основао Генерални Савјет, значајно је напоменути: Савјет за трговину робом, Савјет за трговину услугама и Савјет за трговинске аспекте права интелектуалног власништва („Савјет за TRIPS“).

Савјет за трговину робом надгледа провођење Мултилатералних трговинских споразума из Анекса 1А, односно Мултилатералне споразуме о трговини робама. Савјет за трговину услугама надгледа провођење Општег споразума о трговини услугама – GATS-а. Савјет за трговинске аспекте права интелектуалног власништва - TRIPS, надгледа провођење Споразума о трговини аспектима права интелектуалног власништва. Сваки од Савјета доноси свој правилник о раду, који одобрава Генерални Савјет. Савјети се састају када то захтијевају захтјеви за провођење њихових задатака, а представници свих земаља чланица су позвани да учествују у њиховом раду.

Зависно од њихових потреба, Савјети могу оснивати помоћна тијела, а Правилнике о раду, које доносе ова помоћна тијела, одобрава одговарајући Савјет.¹⁶

---

¹⁶ Пближе видјети: члан 4 тачка 5 и 6 Споразума о оснивању Свјетске трговинске организације.

ЗАКЉУЧАК

Свјетска трговинска организација (WTO: World Trade Organization) је основана 01. јануара 1995. године као следбеник ГАТТ-а (General Agreement on Tariffs and Trade) и његовог Секретаријата. Спада у ред међународних организација универзалног типа, а њен настанак је резултат убрзаног процеса глобализације и проширивања домаћаја слободе трговине на систем „слободније трговине“, који има за циљ даљу интернационализацију и либерализацију процеса у међународном протоку робе, услуга и капитала, елиминисањем нетарифних и постепено тарифних баријера. С обзиром на њен изузетан значај за развој међународног трговинског права и међународне трговине уопште, СТО је од самог свог настанка постала предмет интензивног и свеобухватног интересовања правника, економиста, теоретичара и свих других који се баве процесом глобализације и његовим манифестацијама.

Aleksandar Popović
Assistant Public Attorney of the Republic of Srpska

**WORLD TRADE ORGANISATION AS AN INTERNATIONAL
ORGANISATION OF GENERAL IMPORTANCE FOR THE
DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL BUSINESS LAW**

SUMMARY

The main objective of this paper is to explain the creation of the World Trade Organisation (WTO) through painstaking process of holding a series of the so-called rounds of negotiations, starting from Dillon Round, through Kennedy Round, Tokyo Round, Uruguay Round, to the so-called Final Act of the Uruguay Round of negotiations and founding WTO, its internal structure and bodies.

The World Trade Organisation is an international organisation of general importance, and is highly significant for the development of international trade, including international business law. It was created as the result of expediting the process of globalisation and expanding the domain of the aspect of free trade to the system of "freer trade" with the goal for further internationalisation and liberalisation of more expeditious movement of goods, services and capital followed by gradual elimination of non-tariff and tariff barriers.

Key words: World Trade Organisation, globalisation, rounds of negotiations, Final Act.